

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

§. De circumstantia virginitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

Quod etiam procedit in eo, qui ex deprauata consuetudine iurat, non attendendo ad prohibitionem, nec etiam ad veritatem, aut falsitatem rei, quam iurat: nam hæc etiam consuetudo est mala, & debet auferri propter eandem rationem: quia adducere Deum in testem cum periculo falsitatis, de se habet malitiam obiectiuam, ob quam prohibeatur talis actus: ergo consuetudo, quæ facit, ut ponatur talis actus, eodem modo erit prohibita: quod constat ex posito exemplo homicidij, quia non solum deo auferre causam, verbi gratia, ebrietatem, ex qua sequitur homicidium, sed etiam illam ex qua sequitur, quod projiciam sagittam in aliquem, non attendendo an sit homo, vel fera; quia hæc etiam actio est mala obiectiua, atque ideo deo impedire eius causam: similiter ergo deo impedire causam, ex qua fit, quod vel adducam Deum in testem falsi, vel in testem alicuius rei, non attendendo, an sit vera, vel falsa.

209. Denique aliquando inaduertentia, & inconsideratio actualis potest esse non solum circa prohibitionem, aut falsitatem, sed etiam circa substantiam iuramenti, verbi gratia, si quis inuisibiliter ignoret, contineri iuramentum in illis verbis *Per Deum* aut *Per vitam meam*: & ideo assuetus est illa verba passim absque iuramenti intentione, aut scrupulo proferre: postea vero cognito errore, prosequitur ex consuetudine proferre eadem verba, sicut prius, absque intentione iurandi, aut aduertentia, quia non recordatur significationis illorum verborum, quam didicit denuo à Confessario. Et quidem in hoc casu posset esse maior difficultas, an teneatur sub peccato mortali procurare auferre sibi illam consuetudinem. Nam illi actus indeliberati verè non sunt iuramenta, cum non habeat animum iurandi, nec adducendi Deum in testem: ergo non retinent turpitudinem obiectiuam, ob quam periurium prohibetur: ergo consuetudo, quæ ex causa illorum actuum, non est causa alicuius actus prohibiti, vel habentis turpitudinem obiectiuam; non est ergo obligatio auferendi illam causam: sicut neque est obligatio vitandi ebrietatem propter contumelias, quæ in ebrietate proferuntur, eo quod illæ absque rationis usu prolatae non sunt veræ contumelias; & hoc fortasse solum intendit Ioannes Sanchez supra citatus.

210. Cæterum communis sententia etiam in hoc casu agnoscit grauem obligationem auferendi illam consuetudinem, ut tradunt expressè Thomas Sanchez illo num. 14. & Suarez ibi adductus cum alijs. Probari autem potest primo ab absurdo: quia si aliquis consuetudinem haberet proferendi frequenter verba illa, quia inuincibiliter ignorabat continere blasphemiam impiissimam contra Deum, aut contra Beatam Virginem; postea vero cognita significatione eorum verborum, ex consuetudine, & habitu prosequeretur, & proferret absque aduertentia ad blasphemiam, eadem verba, quis dicat hunc non debere sub peccato graui procurare auferre à se eiusmodi consuetudinem, sed posse licite in ea perseuerare, eo quod actus omnes propter inaduertentiam non essent propriæ, & veræ blasphemias: similiter ergo de consuetudine proferendi iuramenta absque aduertentia ad iusiurandum dicendum est.

211. Ratio autem à priori esse videtur, quia non solum continent turpitudinem, & indecentiam obiectiuam verba illa prolata cum animo blasphemandi, aut iurandi falsum; sed etiam prolata absque illo animo, dum tamen exterius sonent blasphemiam, aut iuramentum, & cum sensum generent apud audientes. Vnde quidquid sit, an pec-

cet peccato periurij, qui exterius iurat falsum sine animo interno iurandi, peccat tamen grauius contra religionem, vsurpando ea verba, quæ exterius sonant, & significant audientibus iuramentum rei falsæ, ut cum alijs tradit Suarez 2. tom. de relig. cap. 37. num. 2. & sequentibus, ubi idem omnino docet quoad hoc de proferente iuramentum falsum, sine animo iurandi, & de proferente verba blasphemias sine animo blasphemandi. Vtrumque enim dicit peccare mortaliter: & addit illam ipsam fictionem periurij esse grauem iniuriam Dei, & valde perniciosam societati humanæ: quod verissimum est, quia ad tollendum commercium humanum perinde se habet proferre verba iuramenti externi falsi absque animo iurandi, & proferre cum vero animo iurandi, si ille defectus animi ex modo loquendi colligi nullo modo possit. Habent ergo illa verba secundum se, & absque animo iurandi prolata, turpitudinem, & indecentiam obiectiuam, ratione cuius tenetur homo ea non velle, neque in se, neque in causa, atque adeo debet tollere, si posset causam, & consuetudinem postquam nouit indecentiam illorum verborum. Non ergo excusatur ab ea consuetudine tollenda ille, qui postea proferit verba absque attentione, & aduertentia ad iusiurandum, quod continent, & per consequens debet confiteri illam consuetudinem voluntarie permittam, quia licet iuramenta subsecuta non fuerint peccata in se; imò nec iuramenta, ipsa tamen consuetudo voluta, & permissa fuit peccatum propter rationem assignatam. Qualis autem diligentia adhiberi debeat ad tollendam illam consuetudinem, videri potest latè apud Thomam Sanchez loco citato.

Vnde iam constat responsio ad exemplum, quod afferebatur de contumeliis in ebrietate prolatis; quæ quidem nec sunt peccata in se, nec in causa. Discrimen enim est clarum: quia verba illa contumeliosa prolata ab ebrio nullam retinent turpitudinem obiectiuam; cum non recipiantur ab audientibus, tanquam veræ contumelias, sed sicut si proferrentur à pſittaco: at verò in casu nostro verba blasphemias, vel periurij sonant blasphemiam, & periurium, & in eo sensu accipiuntur ab audientibus, & idcirco vitari omnino debent in se, & in sua causa.

§. 7. De circumstantia Virginitatis.

Restat hæc circumstantia, quæ etiam pertinet ad personam pœnitentis; obiter tamen declarabitur an debeat explicari, quando se tenet ex parte copulicis, vel personæ concupitæ. Quæstio ergo est, an in peccatis contra castitatem debeat pœnitens explicare, se esse, vel non esse virginem.

In hoc plures sunt sententia. Prima docet eam circumstantiam non esse explicandam in actu interno, debet tamen explicari in opere externo. Hæc tribuitur Soto in 4. disp. 18. questione 2. art. 4. quem pro ea sententia citant Nauarrus in summa cap. 6. num. 8. Suarez in presenti disp. 2. sect. 4. num. 4. Navarra lib. 2. de restit. capite 3. numero 433. Medina, & alij plures. Quos tamen alij reprehendunt, quasi hoc absque fundamento Soto imposuerint. Ita Sanchez lib. 7. de matrim. disputat. 14. numero 14. Valquez de restit. cap. 3. §. 1. dub. 1. num. 5. & in 1.2. disp. 112. cap. 1. Diana 1. tom. tract. de circumstans. aggrau. resolut. 11. Salas 2. tom. in 1. tract. 13. disputatione 6. num. 59. & alij Recentiores. Sed re vera Sotus ibi differentiam aliquam agnouit inter peccata interna, & externa: postquam enim dixit, non esse interrogandas puellas,

an sint virgines, vel corruptæ, quando se accusant de consensu in peccatum turpe: addit hæc verba: *Quando verò confitetur perpetratum opus, tunc bonum est querere an fuerat virgo, & etiam à masculo: nam siue mutet speciem, siue non, est graue detrimentum: quia irrecuperabiliter illi perditur aureola virginitatis: & puella grandem fecit iacturam honoris, & periculum sibi creauit, si postea à marito non reperitur integra.* Quibus verbis licet fortasse non intendat imponere omnimodam obligationem illud interrogandi etiam in opere externo; rationes tamen, quas adducit, eodem modo procedunt de actu interno, ac de externo; cum totum illud malum, & iacturam aureolæ, ac honoris, periculum, &c. velit, & amplectatur, qui actu interno consentit in opus turpe, quod ea omnia mala affert, & ideo non absque aliquo fundamento impugnatur ab aliis propter differentiam, quam voluit in hoc inuenire inter peccatum internum, & externum, cum eadem omnino sit ratio de vtroque.

114. Secunda sententia in vniuersum docet, esse explicandam eam circumstantiam, tam in viro, quam in femina: quia in vtroque affert damnum irreparabile, iacturam scilicet virginitatis, & aureolæ. Ita Nonnus in addit. ad 3. part. quest. 9. art. 2. dub. 3. conclus. 5. & quidem alij Thomistæ: quia semper affert notabile detrimentum irreparabile circa aureolam virginitatis.

Tertia sententia docet, esse explicandam eam circumstantiam, quando se tenet ex parte femine, secus quando se tenet ex parte viri, quia ex parte femine addit speciem stupri, quod est vitium contrarium non castitati secundum se, sed virginitati, quæ est diuersa virtus: ex parte verò viri non datur stuprum, nec sequuntur ea damna, quæ sequuntur in femina. Hanc late probat Caiet. 2. 2. quest. 154. art. 6. quem sequuntur alij plures, quos afferunt Vasquez loco citato, & Diana 1. tom. dicta resolutione 11.

115. Quarta sententia limitat præcedentem, vt solum sit explicanda ea circumstantia in peccatis, quæ tendunt ad ruptionem claustrum virginalis. Vnde si femina virgo se voluntarie polluat, vel tactus impudicos habeat, non debet explicare virginitatem: secus si consentiat etiam actu merè interno in copulam, quam rumpendum sit claustrum, per quam solam ruptionem perditur virginitas corporis, & à qua prouenit specifica malitia stupri, Hanc tenent multi Recentiores.

Dico primò: circumstantia virginitatis non est necessario explicanda in viro in illo peccato contra castitatem, neque etiam in femina, quando non agit de fractione claustrum virginalis. In hoc conuenio cum quarta sententia, & probatur breuiter, quia tunc non habetur species stupri, nec opponitur virginitati communiter acceptæ, licet opponatur virginitati, cui annexa est aureola. Hæc tamen aureolæ iactura non est tanti ponderis, vt transferat peccatum ad aliam speciem, vel debeat explicari: nam sine peccato potest aliquis eam aureolam perdere, nempe per matrimonium. Et quidem maius bonum est aliquid magnum augmentum gloriæ essentialis, quam aureola, & tamen non est peccatum mortale incurrere iacturam illius augmenti gloriæ, quod potuisset facile comparari per aliqua bona opera.

117. Denique si illa iactura aureolæ afferret malitiam specialiter explicandam, sequeretur, quod virgo, quæ simul perdidit integritatem claustrum virgineum, & aureolam, eo quod primum peccatum contra castitatem fuerit copula illicita, non satisfaceret in confessione dicendo, se commisisse stuprum & am-

sisse claustra pudoris: sed deberet dicere, se amisisse simul aureolam, quia nunquam prius peccauerat mortaliter contra castitatem. Consequens autem nemo concedet: ergo iactura sola aureolæ non affert circumstantiam necessario explicandam. Vnde aliqui ex iis, qui tenent circumstantiam stupri esse necessario dicendam, fatentur, non debere explicari, quando vir, & femina virgo vellent habere copulam absque fractione claustrum virginalis, si re vera nullum esset periculum fractionis, aut conceptionis ex illa seminatione.

Dico secundò: probabile esse, quod non debeat explicari ea circumstantia etiam ex parte femine consentientis absque raptu, vi, aut dolo, etiam si interueniat fractio claustrum virginalis. Hanc tenent Soto loco citato, Suarez dicta sect. 4. Vasquez de restit. dicto dub. 1. Lessius lib. 2. de iustit. cap. 10. dub. 1. Sanchez loco citato, Coninch, Nauarra, Megala, Tannerus, Molfesius, quos congerit, & sequitur Diana 1. tom. dicta resolutione 11. & 2. tom. tractatu 4. de Sacramentis, resolutione 67.

Probat primò ad hominem, quia ipsimet Auditores contrariæ sententiæ fatentur, in praxi difficile esse, obligare aut interrogare puellam, aut feminam nobilem, quæ confitetur aliquod peccatum internum contra castitatem, vt explicet, an sit virgo, vel corrupta: vnde plures vias excogitarunt ad excusandum confessarium, ne id teneatur interrogare. Henriquez lib. 2. de penit. cap. 8. §. 2. dicit, circumstantiam illam mutare quidem speciem, sed non esse interrogandam eam, quæ ex habitu, & statu suo virgo reputatur, quia, dum id non negat tacite fatetur se esse virginem: ipse tamen Henriquez in margine litteræ 1, dicit experientia constare, quod femina prudens, dum tacet, eo ipso significat, se non esse virginem, quia virgines solent statim id explicare. Vides, quam difficile sit iudicare de illa circumstantia, dum Confessarius non interrogat, cum alij dicant ex silentio præsumi virginem, alij præsumi corruptam. Alij aliter excusant confessarium: sed inconsequenter ad suam sententiam, vt probat Sanchez loco citato numero 15.

Secundò, & à priori probatur, quia illa circumstantia neque addit malitiam specie diuersam contra virtutem temperantiæ, neque etiam contra iustitiam. Nam in primis non habet oppositionem specie diuersam contra temperantiam prima transgressio, sicut nec contra iustitiam primum furtum, aut contra fidem prima hæresis, licet addant fortasse aliquam grauitatem.

Dicunt aliqui, specialem turpitudinem prouenire ex iactura signaculi, quod natura dedit femine, vt placeret viro suo. Sed contra primò, quia non tenetur femina conseruare ea omnia quibus magis placere possit postea viro suo futuro: non enim minus, sed magis fortasse dedit natura femine pulchritudinem, vt placeret viro, & conciliaret eius amorem: & tamen potest licite virgo eam pulchritudinem sibi tollere, licet hoc modo minus apta reddatur ad matrimonium, & ad placendum viro futuro. Secundò, quia natura ipsa prouidit remedia naturalia, quibus signaculi raptio non percipiatur à viro. Denique quia illud non est medium necessarium ad eum finem, cum etiam vidua absque integritate possit secundo viro placere: ergo ex hoc capite non arguitur specialis turpitudine contra castitatem.

Dices, illa raptio opponitur speciali virtuti, nempe virginitati; ergo pertinet ad speciale vitium; quia quidquid opponitur speciali virtuti affert specialem deformitatem. Respondeo, recte, Dd 4 quod

218.

219.

220.

221.

quod virginitas sit specialis virtus diuersa à castitate; non tamen est virtus obligans sub præcepto, sed pertinet ad consilium: cui virtuti non minus opponitur copula cum coniuge, quam cum alieno: nego itaque esse speciale peccatum, quidquid opponitur speciali virtuti, sed id solum, quod opponitur speciali virtuti obliganti sub præcepto: ubi enim non est præceptum, non est peccatum defectus in tali virtute.

222.

Idem alij dicunt, hanc specialem deformitatem provenire ex abscissione signaculi, quæ licet non potest fieri, nisi in casu à natura intento, sicut nec potest licetè permitti abscisio alicuius membri, nisi propter bonum aliquod ab ipsa natura intentum, nec magis videtur domina femina illius signaculi, quam aliorum membrorum.

Sed contra primò, quia hoc non esset contra castitatem, aut temperantiam, sed contra obligationem conservandi vitam; & membra integra, quæ est diuersa virtus. Secundò, quia neque contra hanc virtutem esset peccatum graue, nam petitiissimi medici negant, fieri ruptionem alicuius membræ, sed meram dilationem partium orificij, quæ prius complicata erant, vt ex medicorum doctrina probant Sanchez *dist. a disput.* 14. numero 1. Tertio, quia licet esset ruptio alicuius tenerrimæ membræ, esset materia aded levis, vt non posset habere malitiam grauem contra obligationem conservandi proprium corpus: sicut neque est peccatum graue aliquam exiguum carnis particulam sibi abscindere.

223.

Restat probanda illa altera pars, quod scilicet circumstantia illa non addat malitiam specificam contra iustitiam: aliqui enim volunt, propter hoc esse declarandam, quia continet iniuriam contra parentes, in quorum potestate est puella, qui & magnam infamiam subeunt, & graue etiam onus augendi dotem, vel innuptam retinendi filiam. Igitur, quod nequè ex hoc capite circumstantia virginitatis declaranda sit, probatur primò, quia etiam si demus, fieri parentibus iniuriam; id tamen per accidens se habet ad circumstantiam virginitatis: non enim minus Iuris habet pater in filiam iam semel corruptam, quam in virginem: nec minus patietur ignominiam ex secunda turpitudine filiae, quam ex prima, præsertim si prima mansit occulta, secunda verò publicetur. Augmentum item dotis, vel ineptitudo ad nuptias parum refert, quia potuit filia velle vnquam nubere, ergo potuit vitare illud onus in patre.

224.

Secundò probatur, quia si ex fastu, vel alia leui causa puella pateretur apertionem sigilli, nemo dicit, eam peccare peccato iniustitiæ contra parentes, licet ij tunc etiam cogantur, vel dotem augere, vel retinere innuptam. Tertio, quia virgo habet Ius supra suum corpus, quo quamuis non possit licetè vti extra vsum matrimonij: non tamen facit contra Ius Patris, quia sicut potest absque Patris iniuria non nubere; ita potest absque iniuria eiusdem male nubere, aut turpiter operari. Nec refert quod ex hoc consequatur ignominia patris; non enim teneor ego ex iniustitia impedire ignominiam, quæ aliis indirectè, & consequenter ex meo dedecore prouenit, v. g. quia amici mei sunt cognati, socij, &c.

225.

Maiores difficultates est, an contineat malitiam grauem contra obedientiam patri debitam, vel contra charitatem propter malum graue parentum, quod potuit, & debuit filia impedire, atque aded ex hoc saltem capite debeat illa circumstantia explicari. Et quidem quod sit culpa grauis contra obedientiam patri debitam, probari videtur ex communi sententia, quam affert Thom. Sanchez *lib. 4. de mari-*

monio disput. 23. docente, filium peccare grauius contrahendo matrimonium inuitis parentibus: magis enim videntur inuiti esse parentes in casu nostro, quando filia defloratur extra matrimonium, quam si matrimonium contraheret. Rursus, quod sit contra charitatem, & pietatem parentibus debitam, probatur, quia negari non potest, quod iis afferat grauissimam & iustissimam mortificationem causam, ignominiam, necessitatem augendæ dotis, & alia maxima detrimenta, quæ filia impedire poterat, ergo tenebatur. Vnde Pater Salas *dist. a. sect. 6. numero 59.* fatetur communiter habere malitiam grauem contra charitatem: quod etiam sentire videtur Lessius *dicto dub. 1. numero 5.* & alij.

Ego in primis existimo hanc malitiam non provenire ex circumstantia virginitatis, neque ad hanc malitiam intelligendam debere interrogari puellam, an esset virgo, quia vt notauit bene idem Lessius, ferè eadem mortificatio, & ignominia prouenire potest ex turpitudine filiae prius defloratæ, maxime si eius defloratio occulta manserit. Deinde nec ad hoc necesse erit interrogare, an esset sub cura parentum; quia etiam si non sit sub eorum cura, possunt grauissimam iacturam pati. Solum ergo attendi debet, an prouenerint, vel prouenire poterint ea detrimenta. Quod quidem, in iis præsertim, quæ sub parentum cura sunt, frequenter eveniunt, atque aded aderit malitia grauis contra pietatem, & amorem parentibus debitum; sicut & religiosus etiam, qui sua turpitudine dedecus, & infamiam affert suo ordini, videtur etiam ex hoc capite grauius peccare contra pietatem, & amorem, quem suo ordini debebat. Aliquando tamen vtrique excusantur ab ea malitia contrahenda, eo quod bona fide putant, peccatum non fore manifestandum, atque ided cessare periculum illius detrimenti, & offensionis. Quod verò attinet ad malitiam inobedientiæ contra parentes, non reperitur, quando expressè præcepto non prohibent: sicut nec religiosus peccans contra castitatem intelligitur peccare contra obedientiam, (licet id inuito certè Præfato faciat,) quando præceptum in ea materia Prælati non interposuerat. Vnde exemplum de matrimonio, quod inuitis parentibus illicitè contrahitur, nihil probat: tum quia alij multi, quos sequitur Sanchez *dist. a. libro 4. disputatione illa 23.* dicunt non teneri filiam per se loquendo, obedire patri præcipienti, aut prohibenti aliquas nuptias, nisi in raro casu propter maxima incommoda, quæ patri ex aliquo filiae matrimonio prouenirent: tum etiam, quia materia illa magis spectat ad patris gubernationem circa filium. Vnde idem Sanchez, & alij, qui negant virginem peccare contra parentes, quando permittit se deflorari, adhuc dicunt peccare filium, si non solum inuitis, sed etiam inconsultis parentibus matrimonium ineat, quod late probat idem Sanchez *dist. a. disputatione 23.* ex eo, quod in iis, quæ pertinent ad statum eligendum aded periculosum, debet filius audire consilium patris per se loquendo, licet non obligetur ad illud acceptandum.

Ex dictis colligitur, stuprum speciem distinctam à fornicatione simplici tunc interuenire, quando interuenit violentia, aut raptus, vel quando per dolum, aut fraudem, aut alio iniustitiæ genere virgo defloretur; ita vt stuprum addat supra raptum circumstantiam virginitatis: raptus enim potest esse respectu illius etiam, quæ non sit virgo: addit ergo stuprum supra raptum specialem malitiam inuitæ deflorationis, vt explicuit Sanchez *dist. a. lib. 7. disputatione 14. numero 7.*

Restat

118. Restat breue dubium circa hoc, an quando virgo rapta est, & præ timore consensit suæ deflorationi, debeat ipsa explicare circumstantiam virginittatis, quando confitetur suum peccatum. Ad hoc respondet Sanchez *dicta disputatio 14. numero 13. negativè*: quia stupri malitia consistit in violenta ablatione virginittatis, ut dicimus: femina autem non aufert violententer, sed patitur aufert sibi violententer virginittatem: ergo non contrahit malitiam stupri.

120. Sed contra hoc est, quia ad minus virgo tunc cooperatur stupro viri, ergo ratione saltem cooperationis contrahit malitiam specialem illius peccati, cui cooperatur. Quamvis enim non possit aliquis iniuriam propriam à seipso pati? Ego tamen possum contrahere malitiam specialem ex cooperatione illicita ad peccatum alterius, qui iniuriam in me committit, verbi gratia, si absque rationabili causa petam mutuum sub usuris ab usurario, & inducam illum ad peccatum usuræ committendum; ex hac inductione contraho specialem malitiam per ordinem ad peccatum iniuste usuræ, quod illi persuasum.

121. Respondet idem Sanchez cooperatorem non contrahere illam malitiam, quando circumstantia illa pendet tota à voluntate cooperantis, propterea contingit in presenti: nam in potestate virginis est per spontaneum consensum auferre ab illa actione circumstantiam stupri: ergo ipsa non potest contrahere malitiam ab illa circumstantia. Unde ostendit differentiam inter hunc casum, & illum, quo violententer rapta ab aliquo coniugato, præ timore consentit: hæc enim deberet explicare malitiam adulterij, cui cooperatur: quia illa circumstantia non pendet ab eius voluntate; nec ipsa potest eam malitiam auferre: in nostro autem casu potest malitiam violentiæ, & stupri auferre per spontaneum consensum, ideo non contrahit malitiam à cooperatione ad stuprum.

122. Hæc tamen regula, quod cooperator non contrahat malitiam cooperationis ex circumstantia, quæ dependet ab eius voluntate, nullo modo videtur vera, ut constat ex illato exemplo usuræ, cuius malitia dependet à mea voluntate, qua possum non esse inuitus, & tollere malitiam iniustitiæ, si gratis, ac sponte velim donare lucrum; & tamen si absque causa inducam usurarium ad mutuandum cum usuris, pecco peccato scandalii, & contraho aliquam malitiam ex illa circumstantia; ut fatetur cum communi idem Sanchez *lib. 3. in decalog. cap. 8. à numero 11.* Item, si aliquis ex industria offerat filiis, vel famulis occasiones furandi, peccat peccato scandalii, saltem si id ex gravi causa, & ob remedium ipsorum non faciat, ut fatetur idem Sanchez *lib. 10. de matrimonio, disputatio 12. numero 52. & 53.* & tamen circumstantia illa furii pendet ab eius voluntate, qui si non sit inuitus in ea actione, illa non erit contrahenda.

123. Idem constat in materia obedientiæ: nam si superior det absque causa subdito occasionem transgrediendi præcepta, peccat peccato scandalii, licet circumstantia illa obedientiæ pendeat à superioris voluntate, qui potest auferre obligationem, & præceptum, ita ut actio illa non sit inobediencia. Denique si Prælati det subdito religioso occasionem transgrediendi aliquod votum, quod habet, v. g. ieiunandi; peccat etiam peccato scandalii, licet circumstantia illa pendeat à voluntate Prælati, qui potest irritare votum subditi, & facere, quod illa comestio non sit contra votum: ergo quod cooperator possit sua voluntate auferre malitiam illius

circumstantiæ, non excusat à peccato scandalii in cooperatione ad tale peccatum.

Ratio autem à priori est, quia posse voluntate sua auferre circumstantiam unde provenit malitia, dum tamen de facto eam non aufert, non facit, quod re ipsa non maneat tota malitia obiectiva: dum enim non donat, aut cedit Iure suo ille, qui famulis dat ex industria occasionem furandi, semper manet oblatio inuito domino, quia licet posset non esse inuitus; de facto tamen manet inuitus; ergo verè cooperatur ad ablationem rei inuito domino; & per consequens est causa furii, perinde ac si ea circumstantia non potuisset sua voluntate aufert. Similiter ergo in casu nostro, licet virgo posset non esse inuita, sed spontaneè consentire, interim tamen dum non sponte, sed metu coacta consentit; manet tota malitia stupri, seu deflorationis violentæ, & per consequens virgo cooperatur illi actui, qui habet talem malitiam obiectivam.

Aliud tamen videtur difficile, quod ex violentia, quam patitur virgo, contrahit malitiam, quam non contraheret, si sponte, & non per vim aut metum consentiret. Ex hoc enim fieret, ut arguit Sanchez ibidem, quod gravius peccaret, quando propter metum, & vim consentiret, quam cum sponte, & absque violentia; quia contrahit specialem malitiam per ordinem ad violentiam, cui cooperatur. Confirmatur item ab eodem Auctore: quia si virgo tunc peccaret propter cooperationem ad violentiam viri, peccaret etiam ex simili cooperatione, qui coactus, ne occidatur, offert manum, ut abscindatur, quia hic etiam cooperatur violentiæ abscissioni: ergo sicut hic non participat malitiam ex violentia abscidentis; sic nec virgo, quæ simili metu consentit, participabit malitiam stupri.

Hoc tamen ipsum exemplum retorqueri potest, ad ostendendum, non debere excusari illam malitiam cooperationis in virgine metus causa consentiente, propter rationem supra adductam, sed propter aliam: quia ille, qui ne occidatur, offert manum abscindendam, non excusatur à culpa cooperationis ex eo, quod ipse propria voluntate possit auferre malitiam illius actionis: nullo enim modo potest ipse reddere licitam illam abscissionem, cum non sit dominus suæ manus; & tamen nullam malitiam contrahit ex cooperatione: ergo id, quod excusat cooperantem, non est, quod potuisset reddere licitam actionem illam, cui cooperatur, sed aliunde petenda est excusatio.

Concedo igitur, virginem eo casu non contrahere malitiam specialem stupri, aut per ordinem ad stuprum, nec debere ex hoc capite explicare in confessione circumstantiam virginittatis, ut explicet speciem peccati, cui cooperata est. Ratio autem petenda est ex eodem exemplo offerentis manum abscindendam, ne occidatur. Hic enim non cooperatur formaliter peccato abscissionis. Sed habet se sicut qui parato ad maius peccatum, consultat minus: hic enim non cooperatur peccato alterius, cum solum intendat impedire peccatum gravius: quare in rigore non consultat absolute peccatum, sed conditionate: nempe, si peccandum tibi est, consulto, ut furaris v. g. & non occidas. In quo casu non solum consultum, sed cooperatio etiam licita est, ut docet idem Sanchez *lib. 7. de matrim. disp. 11. num. 18.* Sic ille, qui offert manum abscindendam, licet id facit, nec cooperatur ad peccatum, sed ad minus malum, cum minus peccatum sit mutilatio, quam homicidium: & ideo non contrahit malitiam aliquam ex peccato, ad quod videtur cooperari. Similiter ergo in casu nostro virgo excusatur à malitia cooperationis;

cooperationis; quia volenti eam occidere, vel violare, offert violationem, ne occidat, quod est cooperari ad minus malum. Est quidem differentia in hoc, quod offerens manum abscindendam, nullam protulit contrahit malitiam; quia illa abscissio respectu abscidentis est minus peccatum, & respectu ipsius patientis nullum est peccatum. At verò virgo consentiens violationi, ne occidatur, peccat quidem; quia ille consensus in copulam illicitam est intrinsecè malus, & respectu ipsius virginis non est minus malum, sed maius, quàm mors tolerata ob defensionem pudicitie, atque ideo respectu sui non excusatur, sed contrahit totam malitiam fornicationis. Cæterum considerando illam actionem, propter est cooperatio ad peccatum alterius, nullam habet malitiam, quia propter sic, est cooperatio ad minus malum alterius, cui non absolute, sed conditionatè exhibet se violandam; quasi dicat, si vis vel occidere, vel violare, me viola potius, quàm occidas: quod quidem neque in ratione consilij, neque in ratione cooperationis contrahit malitiam à peccato illius, cui cooperari videtur. Et hæc sufficiunt de hac prima circumstantia.

SECTIO V.

De secunda circumstantia, Quid, & præsertim prout se tenet ex parte rei volita.

236.

Multa sunt, quæ sub hac circumstantia comprehenduntur, quæ ad tria capita reduci possunt. Primum de iis, quæ se tenent ex parte rei volita. Secundum de iis, quæ se tenent ex parte personæ, ad quam terminatur peccatum, quæ circumstantia solet appellari, *circa quid*. Tertium de effectu sequuto ex peccato, quod etiam est aliquo modo obiectum volitum de quibus sigill. im dicemus, & prius in hac sectione de iis quæ pertinent ad primum caput, sub quo continentur multa dubia in ordine ad praxim confessionis. Et in primis pertinere videtur ad hanc circumstantiam quantitas obiecti, ut si furatus es mille. De hoc tamen dictum est supra *sect. 3.* dum diceremus de circumstantiis aggravantibus intra eandem speciem. Rursus ad eandem circumstantiam reduci posset quantitas ipsius peccati secundum durationem successivam: de hoc tamen commodius dicemus infra *sect. 14.* agentes de numero peccatorum explicando: nam si duratio explicanda est; ad hoc potissimum explicari debet, ut constet aliquo modo multiplicatio peccatorum, quæ in illo tempore fieri debuerunt. Veniamus ergo ad alia dubia magis propria huius loci.

§. 1. An copula consummata debeat explicari, & nonnulla alia circa eandem materiam.

237.

Primum dubium esse potest, an in peccatis carnis debeat necessariò explicari circumstantia copulæ consummatæ: an verò sufficiat dicere, commisi peccatum graue contra castitatem cum soluta. Non defuerunt Recentiores aliqui, qui dicerent, hoc sufficere, ut testatur Turrian. *de pœnit. quest. 9. art. 2. disput. 29. dub. 2. ad 5. argum.* Ratio autem esse potest, quia non apparet differentia specifica inter tactus impudicos, & copulam, cum sint contra eandem virtutem; & tactus ipsi pertineant ad simplicem fornicationem, sicut tactus impudici cum coniugata pertinent ad adulterium, & cum consangui-

nea ad incestum. Et confirmari potest; quia si tactus different speciem à copula, non satisfaceret pœnitens confitendo copulam, sed deberet explicare etiam tactus antecedentes, & consequentes; alioquin non explicasset totam speciem illius peccati.

Hæc tamen sententia opponitur communi Doctorum sensui, qui omnes, copulam explicandam esse dicunt. Ratio autem est, quia licet tactus etiam & oscula habeant suam malitiam in ordine ad copulam ad quam ordinantur: diverso tamen modo opponuntur virtuti castitatis: nam copula opponitur, tanquam actus consummatus; per quem cum effectu inferitur nocumentum proli: at verò tactus libidinosi opponuntur solum ut dispositiones propter periculum, quod afferunt, & quia ex se ordinantur, & disponunt ad copulam: quod non sufficit ad participandam eandem speciem malitiam: ut constat manifestè in delectatione mortali; quæ quidem accipit suam malitiam per ordinem ad pollutionem, vel actum consummatum, ad quem ex se disponit voluptas illa delectationis; & tamen nemo dicet, non differre speciem à pollutione consummata, & intenta, nec id vilius concessit. Adde, eiusmodi tactus non solum prohiberi propter dispositionem ad copulam, sed etiam propter delectationem turpem, quam in se habent: quia omnem eiusmodi delectationem natura voluit prohibitam esse extra matrimonium, quia alioquin homines minis de matrimonio curarent.

Vnde constat solutio ad rationem contrariam, Ad id verò, quod pro eius confirmatione dicebamus, negamus sequelam argumenti: quod quidem ab aduersariis etiam soluendum est. Ipsi enim negare non possunt, copulam cum persona habente votum, differre speciem à tactibus cum persona non habente votum. Pone ergo, sceminam habere votum, non quidem castitatis, sed expressum solius virginis, propter excludit primam solum copulam quod violat per copulam, post eam verò immediatè continuatur tactus libidinosi, & oscula, quæ quidem non habent malitiam contra votum, cum hoc cessauerit per copulam, per quam amissa fuit virginitas: & tamen in confessione non oportet explicare tactus illos immediatè consequutos post copulam, quia faciunt vnum peccatum cum ipsa copula, ut docet Henriquez *lib. 5. de pœnit. caput 5. num. 5.* & alij multi, quos ibi affert, & quos congerit Diana *tom. 1. tract. de circumstant. aggravant. resolut. 42. & tom. 2. tractat. 4. resolut. 67.* & dicemus infra *sect. 14.*

Quod idem argumentum fieri potest in sententia communi ponente differentiam specificam inter copulam cum virgine, & cum corrupta: nam copula cum virgine habuit illam speciem stopti, tactus verò immediatè consequuti iam habebant aliam speciem, cum iam non essent cum virgine, sed cum corrupta, & tamen neque illi debent explicari, sed sufficit confiteri copulam cum virgine. Quod si volueris contendere cum alijs Doctoribus, tactus consequentes ad copulam debere explicari in confessione, nihil refert: nam idem argumentum fieri potest de tactibus antecedentibus; pone enim sceminam voto adstrictam vitandi primum solum peccatum graue contra castitatem: hanc aliquis libidinosè tangit, ipsam consentire, ter, aut quater eodem impetu, & absque interruptione: ecce primus tactus habuit malitiam sacrilegij contra votum, quam malitiam posteriores non habuerunt; & tamen in confessione sufficit explicare tactum lasciuum sceminæ habentis votum, absque eo, quod explicentur tactus posteriores carentes illa malitia.

Ratio